

Postgebühr im Abonnement.
Poština plaćana v gotovini.

VRTEC

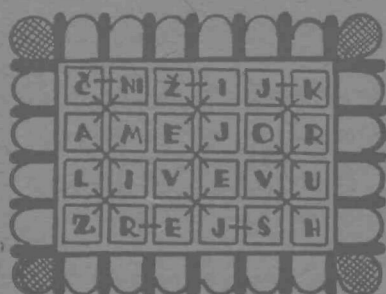
Štev. 9

Maj
1943/44

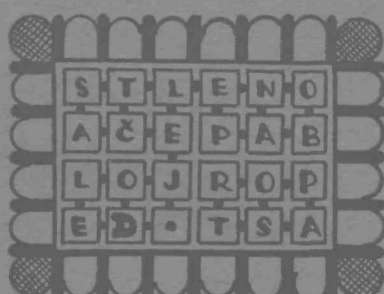
Letnik 74

ZANKE IN NASTAVE ZA ODPRTE GLAVE

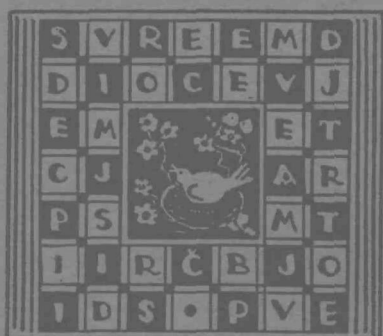
1.

4.

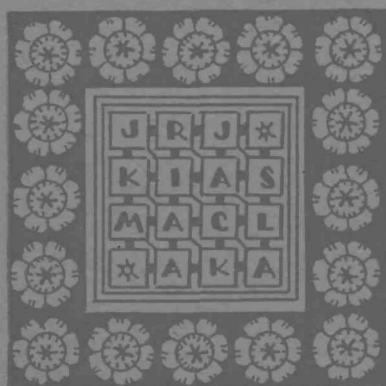
2.

5.

3.

6.

Rešitve pošljite do 20. maja 1944 uredništvu »Vrtca«, Ulica 3. maja št. 10. — Deset izrebanih reševalcev dobi lepe nagrade.

ŠTEVILKA 9 ● 1943/44 ● LETNIK 74

Janko Samec

Koncert v gozdu

Na prvem grmu žvižga črni kos
po notah, ki si sam jih sproti ustvarja.
Sinica iz prosa mu odgovarja:
„Kaj pel boš, revež, ko si vendar bos?“

Vmes vtakne lišček se: „Kar molči, gos!
Ne vidiš, da mu sonce kljun obžarja! —
Kdor kakor ti po zlobi v dan zavdarja,
nad njim še sonce svoj zaviha nos!“ —

Zdaj v sredo tega zgodnjega prepira
se vmešata kobilar, kukavica
in vsak po svojih notah pesem svira.

A revica, užaljena sinica,
zavije v trden molk se do večera,
ker je pač ženska, ta nesrečna ptica!

Mauser K.

Skrivalnica

Ena, dve,
sonce gre
v zlafi zarji
čez gore.

Pet, šest,
kar brez cest
hodi sonce
preko mest.

Tri, štiri,
sonce širi
svefle žarke
nad izviri.

Sedem, osem,
— skrij oči —
kogar najdeš
naj miži!

En starček je živel...

Illustriral Fr. Godec.

9. Sv. Peter v škripcih

Hodi sv. Peter po nebeških dvorih gor in dol in odmajuje s sivo glavo. V rokah mu rožljajo nebeški ključi. »To je križ, to je križ, pa Boga ni na njem!« vzklikne in se čudi... Zdaj se obrne k svetima bratoma in ju zaskrbljeno pobara: »Govorita, povejta: Le zakaj in kako da je prišel stari Andrejec v sveto nebo?«

Sveta brata v nebeških dvorih se spogledata in se nič, nič ne čudita. Pa se prvi oglasi modri učenik in apostol sv. Pavel in ponovi: »Le zakaj in kako?« Potlej si pogladi dolgo sivo brado in se smehlja: »Sveti brat Peter, ali ne veš? — Kjer je največja sila, tam je roka božja najbolj mila.« In še ponovi: »Le zakaj in kako?« Nato odgovori: »No, zato! Od nas so nedolžni otročiči oblast dobili in, so večne pogube Andrejca rešili. Črni vragi so se že režali, kako bodo starčka v pekel spehali; ali nedolžni otročiči so jim račune prekrižali in so Andrejca v nebesa speljali. No, zato, sv. Peter! Oblast je oblast!«

»Toda to nikakor ne odgovarja božji pravičnosti, ki ne dopušča poleg sebe niti toliko krivice, kot je za nohtom črnega,« ugovarja sv. Peter. Zato govorita in povejta: Le zakaj in kako da je prišel stari Andrejec v nebo?«

Oglasi se zdaj veliki cerkveni učenik sv. Avguštín in pojasni: »Le zakaj in kako? No, zato: Z nedolžnimi otročiči je postal stari Andrejec sam otrok in usmilil se ga je pravični Bog. Stari Andrejec že uživa sveti raj, usmiljeni Bog ga še njegovim vnučkom — koštrunčkom daj!« — »Amen!« zatrdita še oba velika svetnika.

Hodi sv. Peter po nebeških dvorih gor in dol, odmajuje s sivo glavo in rožlja z nebeškimi ključi v roki. »To je križ, to je križ, pa Boga ni na njem!« vzklikne in se čudi zdaj še bolj... Kar ima na srcu, to mora tudi na jezik; zato si potoži, tako si potoži sveti

Peter: »Kdor ni izkusil, ta ne ve, kako težka in odgovorna je služba nebeškega ključarja. Pismo govori: Pijanci in kvartopirci ne pojdejo v nebeško kraljestvo. Le brezmadežnim in prečiščenim je prosti dohod v sveti raj, le tem se na stežaj odpirajo nebeška vrata. In danes? Še sv. Pavel in Avguštín, ta dva velika in učena svetnika, sta se dala pretentati...« Še ima na srcu sv. Peter. Govori si, kakor bi konec grizel: »Ako bi konja mačka skotila, bi podkovan za peč šel: Andrejca je trta rodila, zato je hodil z bariglico v zidanico. Vino ne govori: ‚Hodi!‘ nego: ‚Sedi!‘ To se ve: Andrejec je rad ubogal. Sedel je ter ga lokal in pil, da je še pamet zapil. In joj,

prejoj! Ta pijanec, ki še zdaj po žganju smrdi, prepeva v družbi z nedolžnimi otročiči v svetem rajcu pesem 'O nebeški glorijsi'...»

Hodi sv. Peter po nebeških dvorih, hodi. Odmajuje s sivo glavo in rožlja z nebeškimi ključi v roki. In se čimdalje bolj čudi: »Le zakaj in kako da je prišel stari Andrejec v sveto nebo?«

Tovariša svetnika nista iz zadnje moke, pa jima ne verjame. Ne prime se ga ne Pavlovo, ne Avguštinovo pojasnilo, ko bi mu ga tudi v glavo vlival; kot zid je gluha za njune besede, prepričan, da niso v skladu z božjo pravičnostjo, ki mora obveljati v vsakem primeru, pa naj bo temu ali onemu prav tako ali ne...» Res da ne čisla sv. Peter starega Andrejca bolj — kakor špilo pri klobasi, ki se proč vrže in pohodi, ali on bi bil prvi, ki bi mu dovolil vstop v sveti raj, le da bi to ne nasprotovalo nebeški pravičnosti.

Stara glava — pusta glava. Sv. Peter se ne drži lepo, kakor bi rožice sadil in med lizal, ampak grdo, kakor bi ga s kolom tiščal za vratom. Težke reči razmišlja, da se prijema za glavo. Mora najti pot, da bo razvozlal prečudno uganko.

Čez čas mu vendarle posije sonce na obraz. Potrka se s koncem desnega kazalca po čelu ter zadovoljno vzdikne: »No da! Temu se moraš pritožiti, ki ti more preložiti. In to takoj: Ura zamujena je za vselej izgubljena. In ko to izreče, jo mahne naravnost k Bogu Očetu, ki sedi na zlatem tronu v svetih nebesih. Pove mu, kako in kaj je z Andrejcem ter ga prosi za rešitev in končno odločitev te kočljive zadeve.

Bog Oče, Stvarnik nebes in zemlje, pohvali najprej nebeškega vratarja za zvesto in vneto vršitev njegove odgovorne službe, nato ga pa ljubeznivo potreplje po rami ter mu smehljaje se reče: »Kdor vse razume, vse odpusti.«

Sv. Peter osupne: »Je to rešitev na moje vprašanje?« Bog Oče prikimava: »Jel!«

»Jaz tega ne razumem.«

»Boš že še umel, sv. Peter! Še enkrat ti rečem: Kdor vse razume, vse odpusti.«

»Ne gre mi v glavo in ne!«

»Ti bo že še šlo, Peter! In še ti rečem: Kdor vse razume, vse odpusti.«

»Gospod Bog, govori naravnost, tvoj hlapec poslušaj.«

»Prav! Poslušaj torej: Nedolžni otročiči resnico govore in pravico storé. Prepevaje in čvrčaje so privedli skozi nebeška vrata starega Andrejca v sveti raj. — Ali zdaj razumeš?«

»Oče naš, slišim že, razumem pa ne. Je to pravica?« se upira sv. Peter. »Tudi učeni sv. Pavel in Avguština sta bila proti temu, da bi odprli pijancu Andrejcu nebeška vrata.«

»Sta bila,« poudari Gospod Bog. »Vidiš, veliko pravic, malo pravice; dosti učenih, malo izkušenih: tudi modri možje včasih greše. — Sta mar še proti?«

»Ne več!«

»No, vidiš! Lahko bi odprl, ti Peter, staremu Andrejcu nebeška vrata, saj ima polno pošteno prebitih let, ali ti tega nisi hotel. Vidiš, tudi lahko je težko tistemu, ki noče. Zakaj nisi vsaj poslušal svetih modrecev? Vidiš, sam si pristavil lonček k ognju, da bi se samo kuhalo; toda, ako se samo kuha, je slaba juha.«

»Moj Stvarnik, jaz verujem v tvojo besedo, ali na jasnem si še nisem in nisem. Glej, pisma vendar ne lažejo. In tam stoji zapisano: ‚Pijanci in kvartopirci ne pojdejo v nebeško kraljestvo.‘«

»Pisma ne lažejo, to je, da ne! Si pa pogledal tudi v knjigo življenja starega Andrejca in čital tam, kar je zapisano o njem, kaj? — preden si izrekel obsodbo, hudo obsodbo?«

»Ne! Oprosti, Gospod Bog: Ne! Duh po žganju, ki je izpuhteval iz starčkove obleke, me je premotil, da sem opustil to svojo dolžnost. Čisto pozabil sem na to.«

»Pojdi tedaj in poglej, kaj stoji tam zapisano o starčku Andrejcu, pa ti bo vse jasno in boš vse razumel in vse odpustil.«

»Storil bom po tvojem ukazu,« je odgovoril sv. Peter, se priklonil Gospodu Bogu in odšel izpred obličja božjega.

V knjigi življenja je bilo o starem Andrejcu s Topolovca zapisano: »Andrejec je dobro vedel, kaj pravi gruntec: Če ne boš ti mene obdeloval, bom pa jaz tebe zdelal. Zato je s svojo pokojno ženo naravnost garal kot črna živina na svojem gruntu skoraj šestdeset let in to brez tarnanja in cmerikavosti. Žulil je pri tem zmesen ali ovsen kruh s čebulo ali česnom, še Bog, da ga je bilo kaj, ter pil za žejo doma pridelano vino, boljše rečeno — kislico od trt samorodnic: beline in lipine. Seveda, kadar je vinograd kaj prida obrodil, sicer je lokal vodo. Dvanajst zdravih in žilavih otrok sta s pokojno ženo izredila in jih lepo za Boga in za dom vzgojila ter vse primerno dobro preskrbela. Ob smrti ljubljene žene je izročil domačijo najmlajšemu sinu, ki je ostal še pri hiši, le vinograd si je izgovoril v svojo last do smrti. Ob velikem trudu ga je obnovil z novim trsjem, ki je rodilo žlahtno kapljico, ki bi se je ne branil sam cesar in kralj. Vse moči je žrtvoval zdaj vinogradu in vnučkom na domu, zato so pa tudi zdravi in čvrsti kot dren. Res ga je rad pil, a je vedno on nosil vino, ne vino njega; le sedemnajstičar, ko še ni poznal njegove moči, ga je enkrat oмотil, pa še takrat so bile prazne marnje daleč od njegovega srca in je le Boga hvalil in častil pa mislil na svoje vnučke — koštrunčke. Zato mu je pa izkazoval dobri Bog vse življenje obilno usmiljenje. Še na njegov zadnji rojstni in godovni dan, ko je dopolnil ravno eno manj kot devetdeset let, mu je podelil veliko milost, da se je v hudem vremenu in po težki poti napotil v oddaljeno župno cerkev v Boštanj, kjer se je vestno pripravil za — zadnjo pot. V živi veri je pokojni prejel poslednjo popotnico, s katero je izmil in postrgal vsak madež z duše in zadobil milost zveličanja. Trdo delo za vsakdanji kruh za obilno družino in pogoste molitve so ga v vsem življenju varovale vsega hudega, tako da je na svoj rojstni dan, ko je doživel eno manj kot devetdeset let, dozorel za nebesa...«

Vse to je prečital sv. Peter in še in še.

In ko je do konca prečital, je zaklical: »Joj meni!« ter se skesano trkal na prsi. Potem pa je kakor veter naglo odhitel s knjigo življenja v roki, k sv. Pavlu in Avguštinu.

(Konec prihodnjič.)

Labodja deklica

Po narodni pravljici

Ilustrirala Bara Remec.

Miš in vrabec sta živelata celih trideset let v velikem prijateljstvu. Kar je kdo od njiju našel, to sta si pošteno delila.

Nekega dne pa najde vrabec makovo zrno.

»Kako naj bi to razdelila? Enkrat odprem kljun, pa ga že ni!«

Tako si misli in ga pozoblje.

To pa je zvedela miš in ni hotela več živeti z vrabcem.

»Pojdi sem, da se bíteva na življenje in smrt! Skličí vse ptice, jaz pa zberem vse štirinoge živali.«

Tako je rekla miš.

In res se zbero vse ptice in vse živali in se bítejo sem in tja. V bitki pa je bil ranjen orel, ki zleti na hrast in sede na visoko vejo.

Tačas pa je ravno bil v tistem gozdu kralj na lovu. Zagleda orla na hrastu in ko ga hoče ustreliti, mu zakliče orel s človeškim glasom:

»Nikar me ne ustrelí, gospod in kralj! Vzemi me rajši k sebi, ker me boš še nekoč potreboval.«

Kralj misli in misli, potem pa reče:

»Čemu naj bi te potreboval?« In že hoče orla ustreliti.

Orel zakliče drugič:

»Nikar me ne ustrelí, gospod in kralj! Vzemi me rajši k sebi, ker me boš še nekoč potreboval.«

»Kralj misli in misli pa se ne more spomniti, čemu bi orla potreboval, in ga zopet hoče ustreliti.

Orel pa zakliče tretjič: »Nikar me ne ustrelí, gospod in kralj! Vzemi me rajši k sebi, ker me boš nekoč potreboval.«

In kralj mu prizanese, ga vzame s seboj in pita in krmi leto dni in še drugo leto. Orel pa je tako žrl, da je kralju vso živino požrl. Niti ena krava, ne ovca mu ni ostala.

In orel reče kralju:

»Izpusti me na svobodo!«

In kralj ga izpusti. Orel poskusi leteti, ali peruti ga ne nesejo. Zato poprosi:

»Moj gospod in kralj, dve leti si me redil, hrani me še tretje leto! Vzemi živino naposodo in me krmi! Ne bo ti v škodo!«

Kralj stori, kot mu je orel ukazal. Vzel je živino naposodo in je krmil orla še leto dni. Ko pa preteče leto, ga izpusti. Orel se vzdigne visoko v zrak, potem pa se spusti na zemljo in reče kralju:

»Gospod in kralj, sedi name, da poletiva v široki svet!«

Kralj sede na ptiča in odleti z njim.

Čez nekaj časa prideta na morski breg. Tam vrže orel kralja s sebe, kralj pade v morje in se pogrezne do kolen v vodo. Orel ga zgrabi s perutmi in vpraša:

»Moj gospod in kralj, menda se nisi ustrašil?«

»Gotovo sem se ustrašil,« odgovori kralj.

»Že sem mislil, da bom utonil.«

Letita dalje in letita čez drugo morje. In orel vrže zopet kralja v morje. Kralj se pogrezne do pasu. Orel pa ga zopet ujame s perutmi in vpraša:

»Gospod in kralj, menda se vsaj nisi ustrašil?«

»Gotovo sem se ustrašil,« reče kralj.

»Nič drugega nisem mislil kakor to, ali me boš zopet potegnil iz morja.«

Zopet letita dalje in letita čez tretje morje. In orel vrže zopet kralja v morje, kjer je bilo najgloblje. Kralj se pogrezne do vratu. Ali orel ga ujame s perutnicami in vpraša:

»Gospod in kralj, saj se nisi ustrašil?«

»Gotovo sem se in moja edina misel je bila ta: Bog daj, da bi me zopet potegnil na suho!«

Orel pa mu pravi:

»Gospod in kralj, zdaj si zvedel, kaj je smrtni strah. To je bilo plačilo za stari dolg. Ali se ne spominjaš, kako sem sedel na hrastu in si me hotel ustreliti? Trikrat si pomeril name, a sem te preprosil, da mi prizaneseš.«

Od tam sta letela čez devet dežel. Dolgo sta letela in orel reče kralju:

»Poglej okoli sebe, kaj je nad nama in kaj je pod nama?«

Kralj se ogleda:

»Nad nama je nebo, pod nama pa zemlja.«

In orel mu reče:

»Oglej se še enkrat: Kaj je na tvoji levi in kaj je na tvoji desni?«

Kralj odgovori:

»Na desni leži široko polje, na levi pa stoji hiša.«

»Tja morava leteti,« reče orel.

»Tam stanuje moja najmlajša sestra.«

Spustita se na dvorišče in sestra jima pride naproti. Pozdravi brata in ga povabi k mizi, kralja pa niti ne pogleda. Pusti ga zunaj na dvorišču, odklene hude pse in jih naščuva nanj. Takrat pa se brat razjezi, skoči od mize, zgrabi kralja in odleti z njim.

Letita in letita in orel reče:

»Oglej se, kaj je za nama?«

Kralj se ozre in vidi:

»Za nama je rdeča hiša.«

Orel pravi:

»To je hiša moje najmlajše sestre, ki gori, ker te ni sprejela, temveč naščuvala hude pse nate.«

Letita in letita in orel reče zopet:

»Oglej se, gospod in kralj, kaj je nad nama in kaj je pod nama!«

»Nad nama je nebo in pod nama je zemlja.«

»Poglej, kaj je na desni in kaj je na levi!«

»Na desni leži široko polje, na levi pa stoji hiša.«

»Tam stanuje moja druga sestra, letiva k nji na obisk!«

Spustita se na veliko dvorišče in sestra pozdravi svojega brata in ga posadi za mizo, kralja pa pusti na dvorišču, odveže hude pse in jih naščuva nanj. Orel se razjezi, skoči od mize, zgrabi kralja in odleti z njim.

Letita in letita. Orel reče zopet:

»Oglej se, gospod in kralj! Kaj je za nama?«

ščuva nanj. Orel se razjezi, skoči od mize, zgrabi kralja in odleti z njim.

»Za nama stoji rdeča hiša.«

»Moje sestre hiša gori,« pravi orel.

»Sedaj pa letiva tja, kjer živi moja mati in moja starejša sestra.«

Ko priletita tja, sta bili mati in sestra zelo veseli in sta sprejeli kralja prijazno in s častmi. Orel mu reče:

»Gospod in kralj, počij si malo pri nas! Potem ti bom dal ladjo in poravnal vse, kar sem pri tebi pojedel. Pojdi domov z Bogom!«

In orel dá kralju ladjo in dve skrinjici, prvo rdečo, drugo zeleno in mu reče:

»Glej, da ne odpreš skrinjic, preden ne prideš domov! Rdečo skrinjico odpri na zadnjem dvorišču, zeleno pa na prednjem dvorišču!«

Kralj vzame skrinjici, se poslovil od orla in odplave na sinje morje. Pride do nekega otoka in stopi na suho. Kar se spomni obeh skrinjic in začne premišljevat, kaj je v njih in zakaj mu ni orel dovolil, da bi jih odprl. Misli dolgo časa, slednjic pa se ne more vzdržati. Na vsak način je hotel vedeti, kaj bo. Zato vzame rdečo skrinjico in jo odpre. Pa ti pride silna množina raznih živali iz nje. Bilo jih je toliko, da jih ni mogel pregledati in so imeli komaj na vsem otoku dovolj prostora.

Ko kralj to vidi, je bil v silnih skrbeh. Jokal je in vzdihoval:

»Kaj naj storim? Kako naj spravim vso čredo zopet v to majhno skrinjico?«

Pogleda okoli sebe in vidi moža, ki je stopil iz morja. Ta gre h kralju in ga vpraša:

»Gospod in kralj, zakaj pa jokaš tako bridko?«

Kralj reče:

»Ah, kako bi ne jokal, ker ne morem te črede spraviti nazaj v to majhno skrinjico.«

»Dovoli, da ti jaz pomagam, ali samo pod nekim pogojem: Daj mi to, kar imaš doma in za kar še sam ne veš.«

Kralj si misli:

»Kaj bi pa imel doma, za kar bi ne vedel? Mislim, da vem za vse.«

Premišljuje še nekoliko, potem pa reče:

»Zapodi živali v skrinjico, pa ti dam, kar imam doma in za kar ne vem.«

Mož napodi vse živali zopet v skrinjico, kralj jo vzame s seboj, stopi na ladjo in odplave domov.

Ko pa pride v svojo palačo, zvé, da se mu je rodil sin. Objame ter poljubi otroka in gorko zaplaka. Kraljica ga vpraša:

»Moj gospod in zapovednik, povej mi, zakaj pretakaš solze?«

Kralj odgovori:

»Od samega veselja, ker se mi je rodil sin.«

Gre na zadnje dvorišče in odpre rdečo skrinjico. Na mah pridejo iz nje biki in krave, jarci in ovce in nešteto raznih živali. Vsi hlevi so bili takoj polni. Potem gre na prednje dvorišče in odpre zeleno skrinjico. Nenadoma se razprostre pred njim velik, prekrasen vrt, raznovrstna drevesa so rastle v njem. Kralj je bil tako vesel, da je popolnoma pozabil, da bo moral izročiti sina.

Preteklo je mnogo let. Nekega dne se gre kralj sprehajat. Pride k zeleni reki, kar stopi iz valov tisti mož in reče kralju:

»Gospod in kralj, ti si pa hitro pozabil! Spomni se, kaj si mi dolžan!«

Ves v skrbeh gre kralj domov in pove kraljici in sinu vso resnico. Vsi trije so jokali in vzdihovali, potem pa sklenejo, da izroče kraljevega sina, ker ni kazalo drugače. Peljejo ga k reki in puste tam samega. Kraljev sin se ogleda, vidi stezo in gre po njej, kamor ga bo pripeljala dobra sreča.

Gre in gre in pride v velik gozd. V njem je stala kočica, v kočici pa je živela čarovnica Jagababa.

»Kar noter pojdem,« si misli kraljev sin in vstopi.

»Pozdravljen, kraljevič,« reče čarovnica.

»Povej, ali kaj iščeš ali se kar tako potepaš okoli?«

»Ej, staruha, daj mi prej jesti in piti, potlej me šele izprašuj!«

Čarovnica dá kraljeviču jesti in piti in on ji vse razodene, od kod je in zakaj hodi po svetu.

Staruha mu reče:

»Hej, dečko, pojdi k morju, tja prileti vsak dan dvanajst labodov, ki se spremenene v lepe deklice in plavajo po vodi. Skrivaj se splazi k njim in vzemi najstarejši zlat pas. Ko se boš z njo poravnal, pojdi k vodnemu kralju in prišla ti bosta naproti Požirač in Žlampač in za njimi še ljuti Mraz. Vse tri povabi s seboj, ker ti bodo nekoč prav prišli.«

Kraljevič se poslovi od čarovnice, gre k morju in se skriva v grmovju. Kar prileti dvanajst labodov, sedejo na hladno zemljo, se spremenene v lepe deklice in se gredo kopat. Kraljevič se tiho priplazi k njim in vzame najstarejši zlat pas. Skriva se zopet v grmovje in čaka. Ko so se deklice skopale, pridejo na breg. Vse se zopet oblečejo in spremenene v labode ter odlete, razen najstarejše, ki je ostala na bregu in ni mogla najti zatega pasu.

Kraljevič stopi iz grmovja in labodja deklica ga začne prositi:

»Daj mi pas nazaj, dobri mladenič! Kadar prideš k mojemu očetu, vodnemu kralju, ti bom na pomoč.«

Kraljevič ji dá pas in deklica se hitro spremeni v laboda ter odleti za svojimi sestrami.

Kraljevič gre naprej in tam ga sreča Požirač in ga sreča Žlampač in nazadnje še ljuti Mraz. Vzame jih s seboj in vsi gredo k vodnemu kralju.

Ko jih vodni kralj vidi, reče kraljeviču:

»Pozdravljen, prijatelj! Dolgo te že čakam, kje pa si bil? Hitro se odpravi na delo in najprej mi postavi velik most iz svetlega marmora! Jutri mora biti zgrajen, sicer izgubiš glavo.«

Kraljevič gre proč in toži grenke solze. Kar odpre labodja deklica, najstarejša hči vodnega kralja, okence v svojem stolpu in reče:

»Kraljevič, zakaj pa točiš tako grenke solze?«

»Ah, labodja deklica! Tvoj oče mi je ukazal, naj mu čez noč postavim most iz bleščečega marmora, jaz pa še sekire ne znam vzeti v roke.«

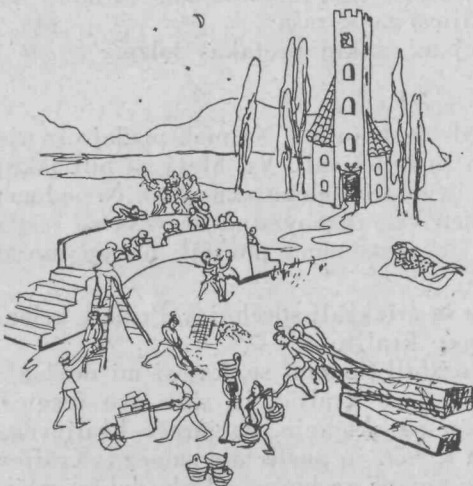
»To in pa nič! Lezi spat, jutro je bolj modro od večera.«

Kraljevič leže in zaspil, labodja deklica pa stopi do visoke line in zakliče z jasnim glasom. Kar prilete od vseh strani zidarji in tesarji, zravnaajo zemljo, nanosijo skupaj opeke in hitro postavijo marmornat most, ga lepo okrase in se zopet razkrope.

Drugi dan zjutraj zbudi labodja deklica kraljeviča.

»Vstani, kraljevič! Most je že zgrajen, oče pride takoj, da si ga ogleda.«

Kraljevič vstane, vzame metlo in gre na most pa se dela, kot bi pometal. Vodni kralj se zahvali kraljeviču:

»Dobro si mi napravil to delo, zdaj pa mi napravi drugo! Nasadi mi do jutri zelen vrt, ki naj bo velik in senčen, v njem pa naj pojejo ptice in po drevju ter grmovju naj cveto cvetice in zrele hruške in jabolka naj vise na njem.«

Kraljevič gre proč in toči grenke solze. Labodja deklica odpre okence v svojem stolpu in ga vpraša:

»Kraljevič, zakaj se tako nemilo jočeš?«

»Ah, zakaj bi ne jokal! Tvoj oče mi je ukazal, naj mu čez noč nasadim zelen vrt.«

»To ni nič hudega! Lezi spat, jutro je bolj modro od večera.«

Kraljevič leže spat, labodja deklica pa stopi do visoke line in zakliče z jasnim glasom. Kar ti prilete od vseh strani vrtnarji in vrtnarice in nasade in postavijo zelen vrt. V njem so pele ptice, cvetele so cvetlice in po drevju so zorele hruške in jabolka.

Navsezgodaj zbudi labodja deklica kraljeviča:

»Vstani, kraljevič! Vrt je urejen! Takoj pride moj oče, da si ga ogleda.«

Kraljevič vstane in hitro leti z metlo na vrt. Pobere tu pa tam vejico in se dela, kot bi pometal. Vodni kralj pride in se mu zahvali:

»Dobro in zvesto si mi služil, kraljevič, izberi si zato eno mojih dvanajstih hčerá za nevesto. Vse so si na las podobne. Trikrat smeš izbirati, ako vse trikrat uganeš pravo, jo dobiš za ženo, ako je pa ne, izgubiš glavo!«

Labodja deklica pa izve za to, steče h kraljeviču in mu reče:

»Ko boš jutri izbiral, pazi na tole: Najprej ti bom dala z robcem znamenje, drugič si bom popravljala obleko, v tretje pa bo letela muha nad mojo glavo.«

In tako je kraljevič vse trikrat pogodil najstarejšo hčerko vodnega kralja.

Že drugi dan je bila poroka in začela se je gostija. Vodni kralj je dal pripraviti neizmerno raznovrstnih jedi, da bi jih bilo dovolj za sto ljudi in še več. Kraljeviču pa je ukazal, da morajo ljudje vse pojesti; ako bi pa kaj ostalo, bo njemu slaba predla. Kraljevič se je tega bal, ker ni bilo svatov, potlej se je pa spomnil in rekel kralju:

»Očka, doma imam starega moža, ki je tudi lačen, dovoli mu, da bo jedel z menoj!«

»Pa naj pride,« pravi vodni kralj.

Pa vam pride Požirač, ki je vse pojedel in še premalo mu je bilo.

Potem je dal vodni kralj postaviti na mizo štirideset sodov raznih pijač in je ukazal kraljeviču, da morajo njegovi svatje vse popiti do zadnje kapljice. Kraljevič ga poprosi:

»Očka, doma imam starega moža, dovoli, da bo še on malo pil na tvoje zdravje.«

»Kar pride naj,« pravi kralj.

Pa vam pride Žlampač in na mah je bilo praznih vseh štirideset sodov, pa je še ostal žejen.

Ko vodni kralj vidi, da na noben način ne more ujeti kraljeviča, da bi ga pogubil, bil je namreč hud nanj, ker mu je izpeljal hčerko, je poskusil še nekaj. Služabnikom zaukaže, naj zakurijo v kopalnici, kjer naj bi se kopal mladi par. In zakurili so v peči, pokurili dvajset voz drv, da so stene kar žarele od vročine in ni mogel nihče blizu na pet milj dalje.

Kraljevič zopet prosi:

»Očka, dovoli, da se najprej okoplje stari mož, ki ga imam pri sebi. Ta mi bo povedal, ako je voda dovolj gorka.«

»Kar pride naj,« pravi kralj.

Ljuti Mraz gre v kopalnico pa začne pihati v prvi kot in zapiha v drugi kot in povsod so se obesile ledene sveče. Zdaj je lahko vsak stopil v prijetno segreto kopalnico.

Labodja deklica pa reče:

»Beživa od mojega očeta, vodnega kralja, ker je nate hud in te misli umoriti.«

»Pa beživa,« pravi kraljevič.

In osedlata svoja konja, zajezdita in oddirjata. Jezdita in jezdita, mnogo časa je že preteklo, pa reče labodja deklica:

»Stopi s konja, kraljevič, in pritisni uho na zemljo! Poslušaj, ali niso zasledovalci za nama?«

Kraljevič pritisne uho na zemljo pa ne sliši ničesar. Potem stopi še la-

bodja deklica s konja in leže na zemljo. Pa zakliče:

»Ah, kraljevič, silna drhal zasledovalcev se žene za nama.«

Hitro spremeni konja v studenec, sama sebe v vedrico, kraljeviča pa v starega moža.

Zasledovalci prijezdijo:

»Hej, stariha, ali nisi videl mladeniča, ki je jezdil z mlado deklico mimo tebe?«

»Seveda sem ju videl,« pravi starček, »pa od tega je že mnogo časa preteklo. Takrat, ko sta jezdila mimo, sem bil še mlad.«

Zasledovalci se obrnejo in vrnejo k vodnemu kralju. In mu rečejo:

»Nobene sledi nismo našli za njima. Samo starega moža smo videli pri nekem vodnjaku. V njem pa je plavala vedrica.«

Vodni kralj zakriči:

»Zakaj ju niste zgrabili?«

Ves srdit jih da takoj umoriti in pošlje drugo tolpo za kraljevičem in labodjo deklico.

Medtem pa sta oba jezdila naprej in naprej. Labodja deklica pa zasliši zopet zasledovalce za seboj. Hitro spremeni kraljeviča v starega cerkvnika, sebe pa v razpadlo cerkvico. Stene so stale komaj še pokonci in vse so bile z mahom poraščene.

Zasledovalci pridejo bliže.

»Hej, stariha, ali nisi videl zalega mladeniča jezditi z mlado deklico tod mimo?«

»Seveda sem ju videl, ljudje božji, ali temu je že dolgo, dolgo. Ko sem bil še mlad fant, in smo zidali cerkev, takrat sta jezdila mimo.«

Druga truma se je vrnila k vodnemu kralju in mu povedala:

»Nak, nič ju nismo videli! Samo star cerkvnik je bil tam in razpadla cerkvica.«

»Zakaj ju niste zgrabili,« zakriči vodni kralj, še bolj srdit kakor prej, in jih da pomoriti. Potem pa se spusti sam za kraljevičem in svojo hčerko.

Sedaj pa spremeni labodja deklica konja v medeno reko, ki je imela bregove iz same kaše, kraljeviča v gosaka, sebe pa v gosko.

Kar prijezdi vodni kralj, se vrže na kašo in jé in jé, se vrže na medico in pije, pije, dokler ni počil. Kraljevič in labodja deklica pa sta jezdila na njegov dom, kjer so jima pripravili veliko gostijo in kamor so tudi mene povabili. In sta živela skupaj srečno in veselo do smrti.

Krista Hafner

Hiša v močvirju

Ilustriral Oton Gaspari.

Svoje dni je živel v gozdu ubog kmet. Dokler je bil reven, je bil zadovoljen in srečen v svoji hišici.

Nekoč pa se je zgodilo, da je srečal v gozdu škrate. Skrivaj se mu je približal in še preden se je škrate zavedel, ga je kmet že ujel. Zvezal mu je roke in rekel: »Koliko mi plačaš, če te zopet izpustim?« Gozdni škrate pa ni imel veliko zlata pri sebi, le toliko za dober lešnik, in je rekel: »Vse tole ti dam.«

Kmet pa se je široko zasmel in rekel: »To je vse premalo. Vse zlato, kar ga imate škrate v svojem kraljestvu pod zemljo, hočem, prej te ne izpustim.« Odpeljal je škrate s seboj v hišico sredi gozda in ga zaprl v železno skrinjo.

Škrate je zdihoval v železni skrinji in prosil kmeta, naj se ga usmili in ga izpusti. Toda kmet ga še poslušati ni in obljubiti kmetu, da bo vse zlato, kar ga imajo škrate v svojem kraljestvu, njegovo. Tedaj je kmet izpustil škrate iz železne skrinje in ga peljal v gozd do luknje, ki je vodila v podzemsko kraljestvo škratev. Škrate se je nagnil nad odprtino in zaklical v globino: »Brateci, škrateci, kmet me je ujel in me noče izpustiti. Prinesite vse zlato, kar ga imamo, in ga položite pred njegovo hišo. Prej ne bom prost.«

»Daaaa!« je slišal kmet, kako je odgovorilo iz globine.

Znova je odpeljal škrate s seboj v hišo in ga zaprl v skrinjo. Ko pa je drugega jutra stopil pred hišico, mu je kar vid jemalo.

Pred vrati je zagledal zlato kepo, ki je bila tako visoka in široka, da bi je troje mož ne moglo obseči. Ves vesel se je vrnil v hišo, si mel roke, odprl železno skrinjo in rekel škrate: »Tvoji brateci so prinesli zlato, zdaj lahko greš, kamor hočeš.«

Škrat je urno zlezel iz skrinje in zbežal domov v svoje kraljestvo pod zemljo. Kmet pa se je spravil na delo, da zvali ogromno in težko zlato kroglo v hišo. Ves dan se je mučil in šele proti večeru jo je spravil skozi vrata. Pustil jo je kar v veži, se utrujen ulegel in pri priči zaspal.

In ko je spal, ni opazil, da je bila zlata kepa za majhno hišico pretežka. Tedaj se je pričela hišica pogrezati in se je pogrezala vso noč. In ko se je kmet zjutraj zbudil, je videl, da stoji njegova hiša tam spodaj v kraljestvu škratov pod zemljo. Vse zlato jim je moral vrniti in dokler je živel, je bil njih hlapec.

Tam pa, kjer je stala kmetova hišica, je nastalo močvirje, ki ni imelo dna, kakor ni imelo dna kmetovo poželenje po zlato.

Ljudje pa še danes ta dan pripovedujejo zgodbo o lakomnem kmetu. Tudi govore, da hodi lakomni kmet v viharnih nočeh jokati na kraj pogreznjene kočice.

Mirko Kunčič

Božetkova storija

Ilustriral Fr. Godec.

Predstavljajte si v duhu čudaškega starčka s sivo brado, dolgimi predivastimi lasmi, košatimi obrvmi, dobrodušnim obrazom in umnimi očmi, s širokim, od sonca ožganim klo-bukom, s peresom divjega petelina za trakom in zakrivljenimi coklami na nogah; oblečenega v irhovice in rdeč telovnik, z grčevko v desnici in zajetnim košem na rami.

Gotovo ste ugani: Aha, to je Božetek! Že, že, ampak ime samo — ki pa niti pravšno ni, marveč zgolj hudomušen pritikljaj iz ljudskih ust — pove bore malo. Radi bi vedeli, kaj je ta možic, s čim se ukvarja, kajne? Berite dalje in koj boste nekaj malega več vedeli in znali! —

Božetek je izmotal svojo tršato postavo izza debelih bukovih debel in coklal bliže in bliže. Gredoč je prepeval na vsa usta in spremljal svoje petje z živahnimi kretnjami. Ko je kar na lepem zagledal trumo otrok na Počivalniku sredi gozdne jase, je prijetno iznenaden načel novo pesem:

»Jaz sem Božetek gobár,
v žepu cinglja mi denar,
kadar vse gobe prodam,
kar jih v tem košu imam.

Dom moj je gozd pod goró,
streha — to božje nebo,
postelja — mah in bršljan,
hrana — pest boba vsak dan.

Malo se je oddahnil, raztegnil usta v dobrohoten nasmeh, privlekel pest boba iz malhe, ga vsul v usta in začel zadovoljno žvečiti.

Otroci so ga obsuli kot rój čebel. Sitno so začeli riniti vanj in molédovati:
»Še, Božétek, še.«

Božétek se ni dal dolgo prositi. Nakremžil je obraz in potegnil neznansko veliko rdečo smrklo iz žepa, kakor da bi si kanil brisati bridke solze. S turbnim glasom je nadaljeval:

»Sam sem na svetu, oh, sam. navček zaklenka, nikdó
Kadar pri fari — bim, bam. jokal za mano ne bo.«

»Oh, kako je to žalostno,« je ganjeno vzdihnila rahločutna Tinca. V njenih očeh se je rosno posvetilo.

Tudi Anci se je starček grozno zasmilil. »Revež,« je sočutno zamrmrala in segla v svoj cekarček. Pomolila je Božetu polno pest borovnic in mu velikodušno rekla: »Nate.« To je bila pač velika žrtev za sladkosnedo deklico...

Božetek je pohrustal jagode, kakor bi trenil. Gorjupa žalost na njegovem obrazu se je sprevrgla v čudovito vedrino. Brž je vtaknil smrklo nazaj v žep, zanihal z iztegnjenim kazalcem po zraku in široko nasmejano zapel četrto kitico:

»Pa še ne mislim na smrt, sonce nebeško z gorá
ni še moj grobek odprt; žilavo zdravje mi dá.«

Tudi otrokom so se obrazi zjasnili. Zatvornice njihove zgovornosti so se spet odprle. Živžav je bil tolikšen, da ni bilo moči razumeti besedice.

Božetek, ljudski pesnik in pevec po božji volji, se ni dal motiti. Kakor da ne vidi in ne sliši ničesar okoli sebe, je zapel, prešinjen od notranjega ognja, svojo pesem do kraja:

»Jaz sem Božétek, gobár, moje kraljestvo mejá
borštov zelenih vladar; spornih še v snu ne pozna.«

Tinci, ki je zamaknjeno strmela vanj, je privrelo iz dna srca:

»Joj, kako znate peti, stric!«

»Bo že tako, bo že,« je samozavestno prikimal Božetek, videč same občudujoče obraze okoli sebe. Razkomatal si je koš, ga postavil na tla in močno sedel na trhel štor sredi jase, kot kralj na svoj prestol. »Pa to še vse skupaj nič ni, otroci. Ko sem bil mlad, takrat sem jo urezal, takrat! Ali sem vam že pravil, kako sem samega zlodeja iz pekla privabil?«

»Še nikoli,« je zabrenčalo v zboru.

»Tak pa prisedite in poslušajte,« jih je povabil Božétek. Svečano je potegnil iz žepa čedro, gobo, kresilo, kamen in mehur s tobakom, ukresal ogenj, puhnil gost oblak dima v zrak in začel:

»Jeseni je bilo. Gob je bilo tisto leto kot listja in trave; kar gnoj se je delal iz njih. Bernjám skozi hosto, nabiram gobe in pojem:

,Na Gorenjskem je fletno, pa so bistri studenci
so visoke goré, in bele cesté.«

Kar ti zaslišim za seboj čudno lomastenje: škomp! škomp! škomp! in hud smrad mi udari v nos. Medved je! me vroče spreleti. Brž pograbil grčevko, da bi ga po buči kresnil. Pogledam na desno, pogledam na levo — žive duše nikjer. Spomin je bil, si mislim, nekaj se bo zgodilo. In se spet vržem nad gobe. Sami pravšni jurčki so bili, veliki kot moja klofeta. Nabiram jih, polagam v koš in pojem: „Na Gorenjskem je fletno, tam ajda zori, eno dekle jo žanje, jo rokca boli.“

Kar ti spet zaslišim za seboj: škomp! škomp! škomp! Zavrtim se na peti kot blisk...«

»Božétek, ali se tudi blisk na peti vrti?« mu je ponagajal in zmešal nit pripovedovanja razposajeni Jurček.

»Zgaga nemarna, eno ti bom primazal, pa boš videl, kako se vrti!« je zarobantil starček in predrzneža pisano pogledal.

»V koš ga pobašite, stric, v koš,« ga je podžigala Tonca.

»Bog prizanesi,« se je branil Božétek. »Takšnega Jurčka — pa v koš! Še druge jurčke bi mi garjavec okužil.«

»Šlek, šlek, pa si jo dobil pod nos,« se je Jurčku rogala Tonca in mu škodoželjno strgala korenček.

Jurček, nepridiprav, pa ji je pokazal jezik — in bila sta bot.

»Tak kje sem že ostal, otroci?« je pobaral Božétek, ko je spet prišel do sape.

»Pri blisku,« mu je povedala ustrezljiva Tinca.

»Aha, pri blisku,« se je spomnil Božétek in že je bil spet ves v ognju pripovedovanja. »Zavrtim se torej na peti kot blisk — in kaj zagledam, ljuba mamka božja?«

»Kaj, Božétek, kaj?« je v rastoči radovednosti hlastnila Tinca.

»Zlo-de-ja, sa-me-ga zlo-de-ja,« je počasi in s strahotnim poudarkom zlogoval Božétek.

»Ježeš, Marija!« se je zgrozila Anca in se na hitrico pokrižala.

»Brrr!« se je kot šiba na vodi stresel Drejč.

Francek pa je ves izgubljen strmел v Božétka in mukoma izjecljal, kakor da ne more in ne more verjeti:

»Ali prav pravnega zlodeja, stric?«

»Prav pravnega, kakšnega pa. Mar misliš, da nagačenega?« se je robato pošalil starček in začel peklenščka živo opisovati: »Kozje roge je imel na glavi, jastrebove kremplje na rokah, konjska kopita na nogah in takšen rep, da se je kar za njim vlekel. Izza debele bukve je molel svojo betico in kar požiral me je z žvepleni očmi.«

»Ježeš, Marija!« je zastokala Anca.

»Brrr!« se je kot šiba na vodi stresel Drejč.

Francek je hotel to dognati do kraja. Dvignil je roko, kakor da bi hotel od Božétka izsiliti svečano prisego: »Ali za sto smrtnih grehov, stric?« Božétek ga je svareče pogledal in vzrojil:

»Grdavš netečna, ali misliš, da smo pred božjo sodbo? Takšne mi ne zini več, če hočeš, da ostaneva prijatelja.«

»Kako pa je bilo potlej, Božétek?« je nestrpno podrezala Tinca, ki kar ni mogla dočakati konca.

Stari gobar se je važno odkašljal, si znova nabasal čedro in se neutegoma spet vrgel v središče dogajanja:

»Hočem napraviti križ — ne morem; noge so mi težke kot klada. Hočem zakričati: Vsi dobri duhovi hvalijo Boga! — pa se mi jezik vali po ustih kot slinast polž. Hočem pobrati peté — pa so mi noge kakor prismoljene k tlom. Zlodej prilomasti bliže in se mi začne dobrikati kot priliznjen maček:

„Božétek, Božétek, ti si pa kavelj! Poješ kot slavček. Daj, nauči še mene, pa ti povem, kje cvetè zaklad.“ — Takó me je vical in peklíl, skušnjavec lisičji. Jaz pa se zbojim za svojo dušo in ga moško usekam z jezikom: „Priatelj zlo-dej, iz te moke ne bo kruha!“ — Zlodej me risasto pogleda, poskoči kot kozel in se tako peklensko zadere, da me je kar kurja polt oblila: „He, he, he, če me nočeš, pa me ne. Še nocoj, grešna duša, greš z menoj!“

In se zažene proti meni in hoče zasaditi svoje kremplje vame...«

»Ježeš, Marija!« se je zgrozila Anca.

»Brrr!« se je stresel Drejč.

Francek pa se je v napetem pričakovanju spet spozabil in hlastnil:

»Ali za sto smrtnih grehov, stric?«

»Pokora nemarna, jezik se ti bo posušil, boš videl!« ga je v sveti jezi ozmerjal bogaboječi starček.

»Saj ne bom več,« je skesano obljubil Francek.

Božétek pa malemu grešniku ni privoščil nobene besede več. Ročno je napravil na pretrgani pripovedni niti vozél in spretno plétel dalje:

»Ljubi moj Božétek, zdaj ti je pa odklenkalo, si mislim in kar milo se mi stori pri srcu. Takrat pa ti sam Bog pricitra od nekod Pálkovega Grôgara, starega lovca iz Mojstrane. — „Oho, to bo pa lepa divjačina!“ se zareži Grôgara in brž sname puško. Prisloni jo k licu — takole, lejte — pomeri v zlo-deja — takole, lejte — pritisne na petelina — takole, lejte...«

Pumf! je ta hip počilo v goščavi. Divji lovec je streljal zajce...

Otroci si ga vzbegèč planili na noge in prestrašeno strmeli v Božékov ka-zalec, ki ga je zbegani govorc* še zmérom molel predse kot puškino cev.

»Ježeš, Marija,« je kriknila Anca, »sprožil se je, zares se je sprožil, ka-zalec se vam je sprožil, Božétek!«

Božétek je ves osupel strmel v kazalec in majal z glavo. »Jehata, saj se je menda res,« je po kratkem premolku zbegano izonegavil.

»Res, res,« se je v ognju bujne domišljije rotila Tonca. »Kar pokadilo se je iz njega.«

Božétek je še enkrat nezaupljivo ošinil uróčeni kazalec in zatarnal:

»Ti ljuba mamka božja, kaj takega pa še ne! Gotovo ima sam bognas-varuj svoje kremplje vmes. Bo že tako, bo že.« Srepro je uprl oči v praznino in sunil z rokami predse, kakor da bi hotel pahniti od sebe nevidno pošast: »Bog in sveti božji križ — poberi se, hudobni duh!«

Komaj je zadnjo besedo izrekel, je izza bližnjega grma poskočil droben dolgoušec, ki je bežal pred divjim lovcem.

»Lejte, se je že pobral! V zajčkovi koži tiči, hudobec nemarni!« se je razigrano zadril Jurček in se tolkel po kolenih. »Bo že tako, bo že.«

Otroci so se smejali, da nikoli tega, Božétek pa je debelo gledal za zajčkom in nekaj brundal v brke.

Ko se je veselost nekoliko polegla, je Drejč pocukal starčka za rokav in ga pobaral:

»Kako pa je bilo potlej s tistim vašim zlodejem, stric? Ali ga je pihnil Palkov Grôgara?«

Božétku se je povrnila prejšnja samozavest. Preudarno je pljunil in modro odgovoril:

»Ljuba duša, kako boš zlodeja pihnil, ko pa nima ne duše ne srca? Malo se je pokadilo, malo zasmrdelo — in ni ga bilo več. Pogreznil se je nazaj v peklenski ogenj.«

»Hvala Bogu,« je sproščeno rekla Anca in podjetno vsula v usta novo pest borovnic.

* Govorc = govornik, pripovedovalec.

VRTČEVA POŠTA

Spoštovani g. urednik!

Danes se prvič oglasim z nekaj vrsticami. Obiskujem 4. razred osnovne zunanje šole pri uršulinkah.

Ker vem, da bo prej Velika noč, kot bomo prejeli novo številko »Vrtca«, Vam že sedaj voščim iz srca vesele velikonočne praznike, da bi jih zdravi in v miru obhajali. Pirhovi, potic in mesa Vam tudi želim! Pri nas pa tega ne bo, ker je vse vzela vojska in mamica nima denarja, da bi kupila, če bi mogoče še od kod kdo kaj prinesel. Pa da bi nam Bog le s pirhi iz zraka prizanesel, pa bomo veseli. A Bog ve, kdaj bo konec vojne.

Vas lepo pozdravlja

Hilda Pajenk,

učenka 4. razr. zun. šole
pri uršulinkah v Ljubljani.

Pomladanska

»Pomlad je prišla!«
že zvonček cinglja.
Vsi smo veseli,
kaj bi ne bili,
ko je pa vesna
v deželo prišla.

Ptički na stari
vrbi prepevajo:
»Ci, ci, fi, fi, fi!«
Vesno pozdravljajo.
Trobentice zlate
se v soncu bleste,
vijolice modre,
kako so lepe!

Vse je v naravi.
Dedek naš stari
na soncu se greje
in vnučkom se smeje.

Serajnik Milena,

III. b gimn. pri uršulinkah.

Matjažkova kokica

Naš Matjažek ima lepo kokico. Vsak dan mu znese jajček. Zato jo ima zelo rad, čeprav jo včasih podi po vrtu, da je vsa zbegana. Pa njegova kokica bi ga tudi še naprej rada imela, če se ne bi nekaj pripetilo. Poslušajte:

Včeraj mu kokica ni znesla jajčka. To se je zdelo Matjažku silno za malo. Zato jo je zaprl v drvarnico. Ves dan ji ni dal nič jesti. Na tihem si je mislil: »Kadar boš znesla jajček, takrat ti bom dal jesti in piti in še na vrt te bom spustil.« Toda jajčka danes ni hotelo biti.

Pri večerji pa vpraša mama Matjažka, kje je njegova kokica, da je danes ni še nič videla. Matjažek ji pove, da je bil jezen, ker mu ni znesla jajčka in jo je zato zaprl v drvarnico. Mama je šla hitro pogledat in zagleda v kotu že skoraj popolnoma onemoglo kokico, kako si je med šaro iskala hrane. Hitro ji dá jesti in piti, tako da si je opomogla od dolgega posta.

Od takrat kokica Matjažka ni več marala in tudi jajčka, ki jih je pozneje še znesla, ni dobil on, temveč njegov bratec Andrejček.

Ivanka Cankar

NOVE MLADINSKE KNJIGE

Tone Gaspari: Povest o gornem možu.
Z lesorezi opremil Oton Gaspari. Izdala Nova založba v Ljubljani 1944. Str. 159, cena 48 lir.

Pravljичne snovi so mladini vedno priljubljeno čtivo, posebno če jih zna pisatelj tako prirediti, da ne sili iz vsakega stavka prisiljen pouk, ampak se iz živahnega poteka dogodkov izlušči sama od sebe zmaga dobrega nad zlim.

Tone Gaspari je v tej povesti prav spretno povezal pravljичne motive o hudem gorskem duhu, o dobrih belih ženah, grajski deklici Roži in pastirju Bolteju. Vendar to ni pravljica v pravem pomenu besede, ker je pripovedovanje prepleteno z mnogimi stvarnimi orisi narodnih običajev in praznikov, kot se je to vršilo v davnini po koroških krajih. V povest je vpleteno mnogo lepega narodopisnega blaga. Vse to daje zgodbi bolj videz resničnosti.

Gaspari je prav spreten pripovedovalec in bo povest ugajala mladini, a tudi bolj odraslim.

Knjigo je lepo opremil z jasnimi, celostranskimi lesorezi Oton Gaspari. — Priporočamo jo v nakup šolarskim knjižnicam in posameznikom!

Rešitev ugank v 8. številki »Vrtca«

1. Za vse hudobije je trpel, za vse človeštvo krvavel. 2. Dan cvetne nedelje otročje veselje. 3. Blagoslovljeno Veliko noč vam želi Vrtec! 4. Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! 5. Kdaj boste oznanili ljudem željeni mir? 6. Kadar tebi dobro gre, spomni se na reveže.

Uganke v 8. številki so prav rešili:

Borovnica: Okrožnik Alfred, Strukelj Jož., Ferjančič Mitja, Dormiš Sonja, Čepon Pavla, Stražišar Vida, Debevc Fr. in Vera, Makovec Milka, Zalar Mar., Stanonik Mar., Rozman Julka, Kržič Jož., Debevec Milena, Gabrovec Ter., Kovačič Ant., Trček Marica, Zrimšek Frančiška, Taučar Maruška, Kos Cilka, Korošec Mar., Kovačič Ant., Celarc Anica, Troha Tončka, Korče Helena, Grmek Fr., Debevc Ivanka, Trček Marica, Drašler Stanka. — Brezovica: Kobi Slavko, Artač Slavka, Kopitar Jožica, Rotar Franc, Rotar Mar., Marinko Francka, Remškar Antonija, Sebenik Alojzija, Pezdir Frančiška. — Dev. M. v Polju: Šmanc Breda, Kosanc Anica, Cimerman Ana, Kosan Anica, Avbelj Ida, Kovač Marija, Omahen Gabrijele, Bahovec Alenčica. — Dobrova: Zalaznik Ant., *Zagar Cecilija*, Korenčič Terez., Vrhovec Anica, Suhadolc Dragica, Podobnikar Blaženka, Perme Francka, Ciuha Tončka, Skof Jožefa, Košir Jan., Podobnikar Stane, Oven Miha, Velkavrh Slavko, Erjavec Rozalija, Ciuha Francka. — Grosuplje: Trošt Cvetka. — Hrušica: Bitenc Frančiška, Stibrič Hedvika. — Št. Jošt nad Vrhniko: Tominc Frančiška, Nartnik Frančiška, Zonta Albina, Vrhovec Frančiška, Tominc Lucija, Skvarča Terezija, Slovša Nada.

Ljubljana: Peršin Danica, Arhar Katica, Zlebnik Vera, Kruh Breda, Rott Joško in Marija, *Borc Marjanica*, Čuk Zorka, Mencej Vida, Jurman Milena, Grosman Tončka, Čebulj Mar., Likeb Slavica, Remžgar Olga, Sašek Milena, Kosirnik Mira, Goršič Tatjana, Stojkovič Tatjana, Lukežič Zlata, Narobe Marija, Potočnik Mar., Mežnarič Martina, Smolič Anica, Zor Beata, Lovšin Olga, Zabukovec Albina, Lukša Ljudmila, *Pretnar Martina*, Gorjanc Majda, Pirc Frančiška, Možek Miroslava, Butinar Darinka, Primčič Vida, Bukovec Dragica, Gorenc Jožica, Medič Ida, Škerl Mar., Sternad Jožica, Šuštaršič Jolanda, učenke II. dekl. mešč. š.; Ahac Borislav, Brelec Jan., Selan Marko, Zajec Vida, Golob Milica, Žerjal Polonca, Srakar Peter, Jeglič France, Smersu Jurič, Horvat Milena, Sušnik Janez, Dermastija Rado, Rabič Marjanica, *Čuk Genoveža*, Petelin Ernest, Presker Metka, Rus Marija, Pogačnik Jelka, Sutej Marija, Hoge Marjanca, Murmayer Eva, Dolinar Mar. Magda, Megla Ingo, Kočevar Tomislav, Rozman Jan., Sitar Mar., Kemperle Zora, Zavrl Marijan, Smole Drago, Avsenek Štefka, Rems Roman, Kokalj Mar., Rebernak Verica, Katrašnik Elizab., Zgajnar Angela, Virjent Elica, Mihelčič Mar., Vrhovec Janko, Strajnar Milenka, Zupančič Silvester, Šlajmer Majda, Vreže Marija, Cesar Ivica, *Goričič Andrej*, Praprotnik Dragica, Dornik Maks, Škrabec Franc, Pregelj Božena, Pavlič Franc, Serajnik Milena, Klopčič Tatjana, Gruden Drago, Sitar Franc, Šur Marija, Jakše Majda, Škraba Jan., Metlika Ant., Žužek Tonček, Erjavec Jan., Petrovčič Julka, Šiler Majda, Lazar Tatjana, Seljak Emica, Čelešnik Milena, Janežič Milena, Blažun Stanislav, Mrvar Ivanka, Snoj Stane, Silvester Mirjam, Kumše Ivana, Ham Gabrijele, Kreč Nada, Brandstätter Majdi, Gregorič Matilda, *Pokorn Breda*, Forjančič Fr., Splichal Andreja, Reberšek Vijoleta, Kobe Alenka, Likar Fr., Nagode Zdravko, Zalar Majdka, Strukelj Marija, Kunc Marija, Obersne Ivica, Breznik Jani, Černe Jože, Rudolf Zorica, Us Majdka, Škraba Zorica, Stefančič Pavla, Gorše Danica, Koman Darinka, Pardubsky Andr., Miklavc Fr., Janežič Jan., Skale Boži, Zakrajšek Melita, Belc Angela, Klemenc Tatjana, Kelhar Helenca, Kržič Zofka, Kocjančič Ivan, Vranič Gregor, Pirc Jože, *Topole Jernej*, Gombač Vida, Pirc Cenka, Videnšek Bogumila, Šlajmer Majda, Fer-

jančič Dušan, Krašovec Irena, Križaj Franc, Stražišar Jelka, Kržič Zofka, Kosterov Olga, Nebec Vera, Gregorčič Matilda, Kovačič Srečko, Kelemina Doris, Baraga Vera, Taborne Janez, Slodnjak Nadica, Češnovar Andrej, Krajc Matija, Mušič Marija, Kranjc Ljudmila, Vrhunc Jan., Boštinc Nuša, Rihtar Branko, Maček Marijan, Bahovec Lidija, Zorzut Vladko, Varšek Blanka, Marn Peter, Galle Franc, Melihen Magda, Petelin Srečko, Kristan Ruška, Oman Mihael, Novosel Stanka, Kariž Oli, Požeš Vekoslav, Grad Vera, Ambrožič Božena, Pevec Celestina, Novak Albina, Tome Alojzij, Okršlar Anica, Ambrož Jan., Medvešček Dragica, Vižin Sonja, Solar Bernardka, Humar Stefan, Janežič Ana, Ermenc Milena, Kramarič Peter in Polonca, Fefer Breda, Rajar Milan, Vedral Boženka, *Mohar Draga*, Vreže Majda, Poženel Vlasta, Šefic Polonica, Aljančič Ruška, Grintal Marija, Sivka Helenica, Kunc Sonja, Vedral Boža, Marn Ivica, Rijavec Mira, vse iz Lichtenthurna; Bregant Majda, Butinar Darinka, Kern Helena, Prelesnik Mar., Sergaš Tatjana, Kopač Vida, Berčič Ana, Gorjup Ana, Kragelj Lucija, Kleč Silva, Osredkar Silva, Orel Suzana, Židan Marija, Zabukovec Ljudmila, Voje Mihaela, Vižintin Sonja, Lučovnik Sabina, Müller Lea, Milavec Stanka, Oražem Nežka, Korošec Antonija, Jelčič Sonja, Režek Sabina, Duh Valerija, Novak Ana, Brtoncelj Ika, Jarc Zdenka, Končar Majda, Smole Terezika, uč. II. dekl. mešč. š.; Janežič Milena, Sever Jožica in Irena, Lotrič Leopold, Kopitar Tatjana, Zigon Sonja, Kraškovic Jelka, Zupančič Tončka, Senegačnik Miroslava, Sotlar Anton, Selnikar Silv., Metlika Ivo, Bevc Aleks., Javornik Mar., Brecljnik Ladislav, Lindič Drago, Gajeta Urška, Kamenarič Niko, Bizjak Saša, Lavrič Veronika, Dular Jan., Ogrin Bogomil.

Logatec: Čuk Albin, Oblak Boža, Verbič Stefka. — Novo mesto: *Kranjc Antonija*, Rifelj Kristina, Okroglič Marijan. — Preserje: Kavčnik Marija, Zdešar Ivanka. — Rovte: Treven Ivanka, Cvetko Brigita, Pivk Vilka, Cigale Terezija. — Vnanje gorice: Lenaršič Rezka. — Vrhnik: Grom Milena, Modrijan Gabrijela, Demšar Ana, Marolt Polonca, Dobrovoljc Alojzij, Jonke Janez, Podobnik Vinko.

Pozneje došli:

Borovnica: Kržič Ant. — Dev. M. v Polju: Podobnik Ivan. — Ljubljana: Krule Kristina, Dimnik Stefanija, Koritzký Mija, Križaj Cirila, Habjan Justin.

Pomotoma izostali v 7. številki:

Ljubljana: Pešec Marija, *Ambrožič Alojzij*, Jakulin Božidar.
Brez imena in kraja: 3.

(Ležeče tiskani so izžrebani.)

„Vrtec“ erscheint monatlich. — Der Jahresbezug beträgt für Gesamtbestellungen 20 Lire, an einzelne Adressen aber 25 Lire. — Verlag und Druck: „Ljudska tiskarna“ in Laibach. — Für diese verantwortlich Josef Kramarič. — Der Haupt- und verantwortliche Schriftleiter ist Franz Ločnikar. — Der Schluß der Redaktion ist den fünften Tag im Monate. — Die Verwaltung des „Vrtec“ ist in Laibach, Kopitarjeva ul. 2 (H. Ničman).

„Vrtec“ izhaja mesečno. — Letna naročnina je za skupna naročila 20 lir, za posamezne naslove pa 25 lir. — Založba in tisk: „Ljudska tiskarna“ v Ljubljani. — Zanj odgovarja Jože Kramarič. — Glavni in odgovorni urednik je Frane Ločnikar. — Sklep uredništva je peti dan v mesecu. — Uprava „Vrtec“ je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 2 (H. Ničman).